

Anna Świętek

**SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ
PT. SEKTORY BANKOWE W UNII EUROPEJSKIEJ
ZORGANIZOWANEJ W KATEDRZE BANKOWOŚCI
I RYNKÓW FINANSOWYCH
UNIwersytetu EKONOMICZNEGO
W KATOWICACH**

W dniu 2 grudnia 2016 r. na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach w Katedrze Bankowości i Rynków Finansowych odbyła się konferencja naukowa pt. Sektory bankowe w Unii Europejskiej, jako podsumowanie i zwieńczenie projektu edukacyjnego stworzonego razem z Narodowym Bankiem Polskim. Jednym z jego elementów była właśnie niniejsza konferencja, a także monografia pod redakcją naukową Janusza Cichego i Blandyny Puszer, opatrzona tym samym tytułem. Celem całego projektu było poszerzenie wiedzy na temat rozwoju, przemian oraz problemów występujących w sektorach bankowych wszystkich 28 państw Unii Europejskiej, zarówno tych należących do strefy euro, jak też będących poza nią. Badania obejmowały przede wszystkim lata 2005-2014. W realizację projektu zaangażowanych było 29 pracowników naukowo-dydaktycznych z 10 ośrodków naukowych, w tym z: Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II w Lublinie, Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Uniwersytetu Łódzkiego w Łodzi, Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Puławskiego w Radomiu oraz z Uniwersytetu Szczecińskiego.

Badając sektor bankowy wybranego państwa, brano pod uwagę pięć obszarów tematycznych, takich jak: liczba i specyfika instytucji kredytowych wystę-

pująca na danym obszarze, charakterystyka dominujących instytucji kredytowych, identyfikacja cech największych banków krajowych, struktura aktywów i pasywów sektora bankowego, a także wyniki finansowe omawianego sektora.

Projektem kierowała prof. zw. dr hab. Irena Pyka, kierownik Katedry Bankowości i Rynków Finansowych UE w Katowicach, która również poprowadziła konferencję. Całość spotkania została podzielona na dwie sesje plenarne. W pierwszej części przedstawiono wyniki badań sektorów bankowych pięciu państw (Niemiec, Łotwy, Malty, Portugalii i Finlandii) należących do strefy euro, natomiast druga sesja plenarna została poświęcona sektorom bankowym pięciu państw (Danii, Szwecji, Węgier, Czech i Chorwacji) nienależących do niej. Wybór przykładów omówionych na konferencji był losowy, nastawiony bardziej na ukazanie różnorodności i odmienności sektorów bankowych państw należących do jednej wspólnoty gospodarczej.

Recenzent monografii, prof. zw. dr hab. Jan Krzysztof Solarz, w swojej wypowiedzi skupił się nie tylko na tym tomie, który określił jako encyklopedię współczesnej europejskiej bankowości, ale poruszył również kilka bardzo ważnych i aktualnych problemów nurtujących świat. Wśród nich istotna była kwestia obecnych nastrojów społeczno-politycznych, występujących nie tylko w Europie. Mówca wskazał, iż narastająca tendencja cofania się globalizacji na rzecz izolacjonizmu i jawnego nacjonalizmu gospodarczego staje się obecnie próbą dla podstawowych założeń rozszerzania i pogłębiania integracji regionalnej, co niebagatelnie wpływa także na całą światową gospodarkę, w tym na omawiany sektor finansowy. Prof. Solarz podkreślał również wielkie znaczenie wspólnej przestrzeni jako niezwykle ważnego elementu (zwłaszcza Europejskiego Obszaru Gospodarczego) opierającego się na czterech fundamentalnych wolnościach: swobodzie przepływu ludzi, kapitału, towaru i usług, a który wobec toczących się przemian nabiera wyjątkowego znaczenia. Zagrożeniem dla tej koncepcji jest w szczególności proces Brexitu, wymagający wypracowania na nowo relacji z Wielką Brytanią po jej wystąpieniu ze Wspólnoty. Ważnym elementem tej europejskiej przestrzeni jest też Islandia, której przykład podczas ostatniego kryzysu finansowego pokazał, jak groźny może być dla bezpieczeństwa finansowego (a nawet państwowego) brak kontroli nad zagranicznymi inwestycjami w sektorze bankowym. Kolejnym przykładem jest Norwegia, która z kolei może stanowić doskonały wzorzec dla Unii Europejskiej w kształtowaniu stosunków z Wielką Brytanią. J.K. Solarz podkreślał również rosnące znaczenie współpracy międzykontynentalnej, a w szczególności, co bywa coraz częstszą praktyką, współpracy między różnymi regulatorami nadzoru. Nowym wyzwaniem staje się również przynależność jednego kraju do różnych ugrupowań integracyjnych.

Powstało przy tym pytanie, czy jest to sytuacja wyjątkowa, czy raczej już powszechne funkcjonowanie.

W trakcie omawiania krajowych sektorów bankowych pojawiły też pytania o bezpieczny i właściwy poziom procentowy aktywów bankowych do PKB państwa, przy założeniu, że zbyt mały udział banków w PKB oznacza słaby system bankowy, a nadmierny stanowi wysokie ryzyko systemowe. Dyskutowano również o perspektywach europejskich banków w obliczu niskich stóp procentowych i utrzymującej się przez dłuższy czas deflacji, a także o bezpieczeństwie funkcjonowania banków w obliczu niekorzystnych warunków zewnętrznych występujących w państwach Unii Europejskiej oraz w strefie euro. Kwestię stosunku aktywów bankowych do PKB prof. Solarz proponował rozstrzygnąć poprzez odwołanie się do rekomendacji Międzynarodowego Funduszu Walutowego, uznającego wartość 1 (100%) jako poziomu bezpiecznego i pożądanego (zrównoważonego), na podstawie przeprowadzonych wcześniej badań ekonometrycznych. Dyskusja na temat oddziaływania niskich stóp procentowych dotyczyła problemu wpływu deflacji na funkcjonowanie całego systemu bankowego. Przede wszystkim podnoszono kwestię błędnego pojmowania deflacji, obecnie definiowanej jako ujemny wskaźnik oczekiwań inflacyjnych, podczas gdy we współczesnych gospodarkach występują dwa rodzaje oczekiwań: deflacyjne i inflacyjne, które współistnieją ze sobą organicznie, powodując funkcjonowanie gospodarki w sytuacji biflacji. W konsekwencji może to oznaczać występowanie w różnych sektorach nietożsamej sytuacji. W jednych sektorach nastąpi spadek cen, w innych przeciwnie, ceny będą rosnąć. Dlatego istnieje kwestia właściwego doboru miary i pomiaru procesu, co w praktyce jest bardzo złożonym zadaniem.

Konferencja przedstawiająca sektory bankowe dziesięciu państw Unii Europejskiej wykazała, jak wrażliwym elementem całego światowego systemu gospodarczego jest sektor bankowy, i jak ważne jest utrzymywanie stałej kontroli nad jego funkcjonowaniem – aby w sytuacji gorszej koniunktury gospodarczej banki były stabilnymi instytucjami zaufania publicznego. Prezentacja pokazała, że światowy kryzys finansowy nie oszczędził sektora bankowego w żadnym z omawianych państw, a jego tempo ujawniło niebezpieczeństwo funkcjonowania banków w systemie naczyń połączonych, gdzie granice państw czy kontynentów nie stanowią żadnych barier. Można było jednak zauważyć, że kryzys ten odcisnął swoje piętno w nierównym stopniu. Najbardziej ucierpiały sektory bankowe tych państw, w których nadzór finansowy był słaby bądź niewystarczający, a pozwoliwszy na ryzykowne decyzje inwestycyjne w latach prosperity, dopuścił do stworzenia bardzo poważnego zagrożenia nie tylko dla samego systemu finansowego, ale również dla bezpieczeństwa ekonomicznego całego pań-

stwa. Z powodu takich działań bądź zaniedbań ratowanie sektora bankowego w obliczu kryzysu wymagało bardziej radykalnych i boleśniejszych w skutkach kroków. Widoczne było, że różne państwa podejmowały rozmaite sposoby wyjścia z impasu, a przeobrażenia, jakie dokonały się w poszczególnych sektorach bankowych, różniły się między sobą. Może to świadczyć o możliwościach utrzymania własnej tożsamości i indywidualnego charakteru przez każde państwo, mimo podlegania jednolitym regulacjom Unii Europejskiej.

Podsumowując konferencję prof. zw. dr hab. Irena Pyka podzieliła się refleksją na temat samego procesu badawczego, z którym przyszło się zmierzyć naukowcom pracującym nad omawianym projektem. W trakcie badań nad sektorami bankowymi poszczególnych państw zespoły zaangażowane w projekt niejednokrotnie mogły przekonać się, iż mimo pracy w czasach łatwego dostępu do informacji, brakuje rzetelnej i pełnej wiedzy na temat procesów przebiegających w sektorach bankowych. Dlatego nie zawsze wszystkim zespołom udało się pozyskać kompletną wiedzę niezbędną do całkowitego wykonania powierzonego zadania, co jednak nie wpłynęło na efekt końcowy całości. Z drugiej strony różnorodność i szeroki zakres tematyki, z jaką przyszło się mierzyć grupom badawczym, może stanowić dla wielu naukowców nowy, obszerny materiał do dalszych badań.